

Competențe și abilități practice ale asistentului medical comunitar în acordarea asistenței integrate

Congresul IV consacrat zilei Internationale a Asistentelor Medicale
13-14 mai 2023, Chișinău

Asistența medicală comunitară, concept și strategii de dezvoltare

- **1973 American Nurses Association:** Nursingul comunitar **nu este o simplă sinteză a practicii** de îngrijiri și educare în domeniul sănătății publice, dar **menținerea unei bune sănătăți a populației** prin aplicarea continuu a îngrijirilor de sănătate **orientate spre nevoile** individului, familiei și comunității ce cuprind integral mediul afectiv, fizic și social al persoanei.
- **1980 Conceptul de îngrijiri comunitare** inițiat de OMS odată cu reevaluarea **conceptului de sănătate** în cadrul Conferinței de la Alma Ata: **Sănătatea** echilibru între factorii biologici, economici, de mediu, sociali și financiari, de mediu, cultural-educativi și politici.
- **1988 Conferința Europeană de Nursing**, stabilește strategiile de dezvoltare a nursingului comunitar prin deplasarea asistenței **de la modelul biomedical** (tratarea pacientului) **la modelul holistic de îngrijiri comunitare** cu accent pe promovarea sănătății și prevenirea bolilor netransmisibile (BNT) implicarea indivizilor, familiilor și comunității în luarea deciziilor și asumarea responsabilității pentru sănătate.
- **Biroul Regional OMS pentru Europa 1992** – dezvoltă politici de sănătate în concordanță cu principiile **Asistenței Medicale Comunitare**, trecerea de la nivel central la cel comunitar în elaborarea politicilor de sănătate, echitate în sănătate pentru toți, **activitate intersectorială și colaborare multidisciplinară**, (medicală, nursing, asistență socială, educație, etc).

Necesitatea abordării integrate în BNT la nivel de comunitate

Cadrul OMS

Serviciile Integrate presupun:

- **centrarea asistenței pe oameni** și necesitățile individuale, familiilor și ale comunității per general
- **abordarea complexă și prevenirea** nu doar în caz de boală
- **împuternicirea oamenilor** de a avea un rol mai activ în luarea deciziilor cu privire la propria sănătate

Premizele integrării serviciilor Republica Moldova

- **îmbătrânirea populației** și dificultăți datorate vârstei, inclusiv creșterea multe-morbidității
- **determinanții sociali ai sănătății** exprimați prin statut socio-economic scăzut, condiții precare de trai și modele comportamentale disfuncționale
- **organizarea verticală**, dar nu orizontală a serviciilor medicale și sociale, în special la nivel de comunități;
- **asistența fragmentară** a cazurilor fără a monitoriza rezultatele obținute
- **resurse umane și financiare limitate** în sistemele publice: sănătate, social, educațional etc.

Necesitatea serviciilor de sănătate la nivel de comunitate

- **BNT constituie prima cauză de morbiditate și mortalitate** în întreaga lume inclusiv Republica Moldova
- **BNT au un impact asupra:**
 - ✓ **calității vieții**, uneori stigmă și/sau discriminare;
 - ✓ **cheltuieli suplimentare** din bugetul familiei;
 - ✓ **risc major** de a dezvolta probleme de **sănătate mintală**;
 - ✓ **povară financiară** asupra sistemului de sănătate publică.
- **Aplicarea insuficientă a măsurilor și programelor de prevenire a BNT la toate nivelele induce:**
 - ✓ o cerere sporită a serviciilor de AMP axate pe boală și tratament nu pe sănătate și profilaxie, generează o supraestimare a costurilor serviciilor de sănătate.
 - ✓ migrația și fluctuația masivă de cadre induce **resurse umane și financiare limitate** în sistemele publice în special: sănătate, social, administrare publică locală (APL), educație, societate civilă etc.

Viziunea Proiectului Viață Sănătoasă reducerea poverii bolilor netransmisibile

- Schimbarea paradigmei de la curativ la prevenire cu accent pe consolidarea nivelului comunitar.
- Fortificarea actorilor la nivel de comunitate în promovarea Sănătății, AMP, servicii sociale, APL, ONG, voluntari.
- Sporirea accesului persoanelor cu BNT, în special din grupurile vulnerabile, la servicii și asistență de calitate.
- Facilitarea răspunsului intersectorial la necesitățile persoanelor cu BNT, colaborare intersectorială la nivel comunitar raional și național.

Evidențe, dovezi pentru dezvoltarea asistenței medicale comunitare

- Ordinul Ministerului Sănătății nr.157 „Organizarea activității asistentului medical comunitar” din 05.03.2014
- Evaluarea situației asistenței medicale comunitare (Volcov V., 2017)
- Consolidarea activităților de promovare a sănătății bazate pe comunitate (Brito I., Santos L. S., 2019)
- Evaluarea economică a extinderii asistenței medicale comunitare (Kempers Y., 2019)
- Evaluarea necesităților de instruire (Stănescu A., Marcu L., 2019)
- Evaluarea SIA (AMP) din perspectiva extinderii cu modul informațional și aplicație mobilă pentru AMC (Gorgos V., 2020)

Scopul activității asistentului medical comunitar este*

promovarea sănătății, prevenirea îmbolnăvirilor, menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate și bunăstării populației, în special a celei vulnerabile la nivel de comunitate și domiciliu.

*Proiect: Normele cu privire la organizarea activității asistentului medical comunitar, 2023.

Obiectivele activității Asistentului Medical Comunitar *

- a. **Catagrafierea** necesităților din comunitate și identificarea beneficiarilor serviciilor medico-sociale
- b. Realizarea activităților de educație pentru sănătate, menținerea sănătății persoanelor, familiei și comunității prin **promovarea** unor atitudini și comportamente favorabile sănătății
- c. Planificarea, organizarea și acordarea serviciilor de **îngrijiri medicale și sociale individualizate**, familiei și comunității, inclusiv îngrijiri medicale specializate (de sănătate mintală, paliative, recuperare, etc.)
- d. Facilitarea accesului persoanelor din comunitate la servicii de sănătate, asistență socială și suport, în colaborare cu **echipa multidisciplinară**, autoritatea publică locală, serviciile sociale, serviciile educaționale și de ordine publică, serviciile prestate de ONG, de îngrijitorii formali, neformali și voluntari.

Asistentul medical comunitar (AMC)

Asistentul medical comunitar este specialistul calificat în domeniu, cu studii medicale medii (post secundare, post secundare non terțiare) sau studii superioare, care deține competențe profesionale pentru realizarea activităților orientate spre comunitate în plan preventiv, de coordonare, organizare și prestare a serviciilor de sănătate individualizate, familiei și comunității, îngrijirilor paliative și de reabilitare la domiciliu.

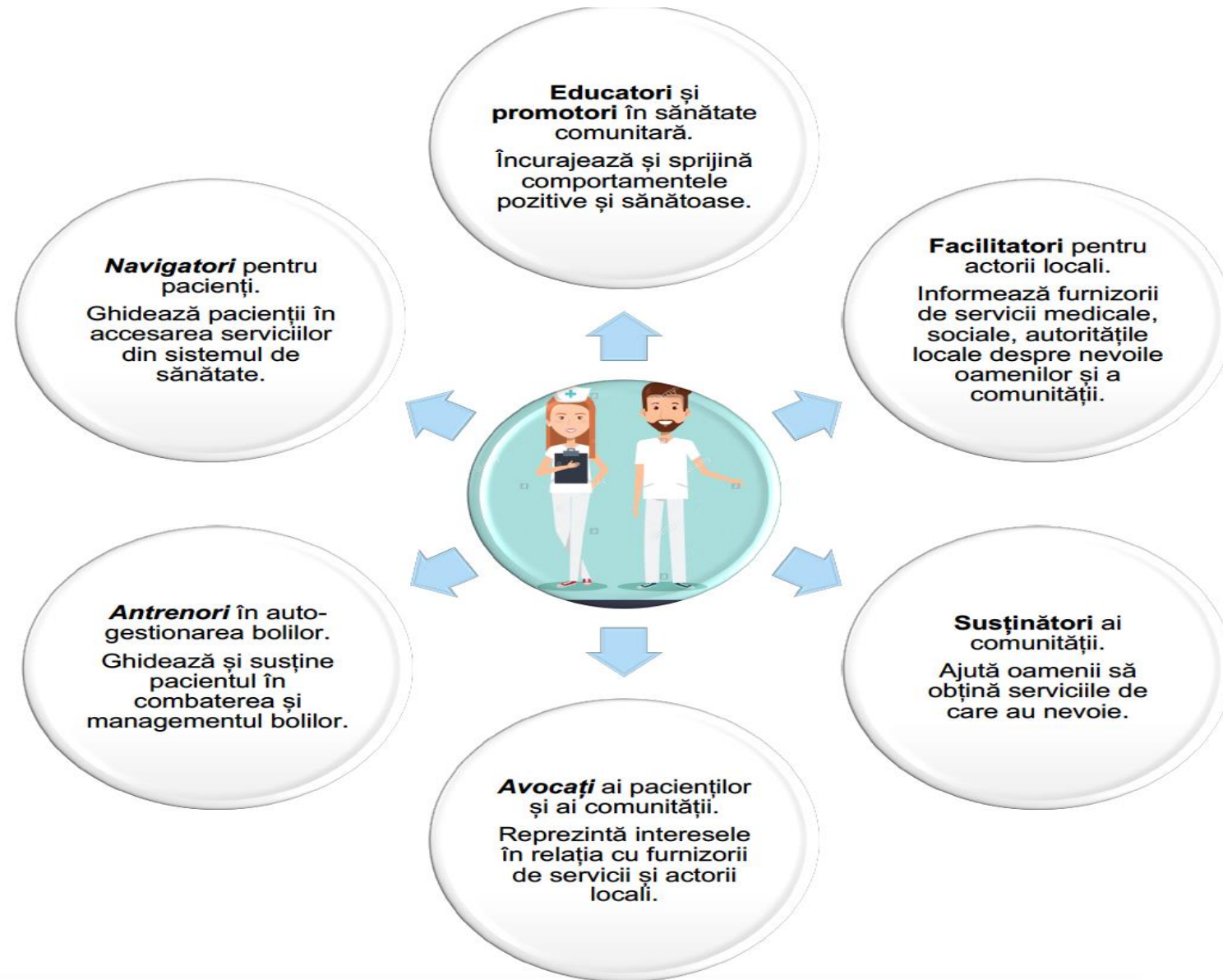
Asistentul Medical Comunitar

obligatia să:

Cunoască și să înțeleagă factorii care afectează sănătatea și bunăstarea persoanei, familiilor și a membrilor comunității

Identifice segmentul de populație defavorizat socio-economic, precum și problemele de sănătate ale acestora, în comunitatea unde își desfășoară activitatea

Noi modele de asistență medicală, roluri și responsabilități

Asistentul medical comunitar roluri și responsabilități

„EDUCATORI și PROMOTORI” - comunitari în sănătate

- încurajează și sprijină modele și stiluri sănătoase de viață

„FACILITATORI” - pentru actorii locali

- informează furnizorii de servicii medicale, sociale autoritățile publice locale despre nevoile oamenilor din comunitate

„SUSȚINĂTORI” - ai comunității

- ajută oamenii să obțină serviciile și îngrijirile de care au nevoie

„AVOCAȚI” - ai pacienților și ai comunității

- reprezintă interesele în relația cu furnizorii de servicii și actorii locali

„ANTRENORI” – în autogestionarea bolilor

- ghidează și susțin pacientul în combaterea și managementul maladiei

„NAVIGATORI”- pentru pacienți

- ghidează pacienții prin sistemul de sănătate în accesarea serviciilor medicale

Competențe și abilități ale asistenților medicali comunitari

Competențe

- **Organizarea** activităților de promovare a sănătății și educația pentru sănătate specifice comunității și pe grupurilor comunitare;
- **Facilitarea** accesului la servicii de sănătate, sociale, etc.;
- **Planificarea și realizarea** activităților de îngrijiri medicale, inclusiv specializate, sănătate mintală, paliative, recuperare, la nivel de comunitate;
- **Asigurarea** calității serviciilor medicale, securității și integrității beneficiarului

Abilități

- **Comunicare** eficientă cu beneficiarul, familia, comunitatea, echipa multidisciplinară (EMD);
- **Conlucrare** în EMD pentru soluționarea în mod integrat a cazurilor complexe;
- **Convingere** și motivare a pacientului, familiei, comunității și EMD în atingerea obiectivelor;
- **Gândire** critică de a primi și analiza rezultatul intervenției;
- **Reziliență** în depășirea eșecurilor profesionale și personale.

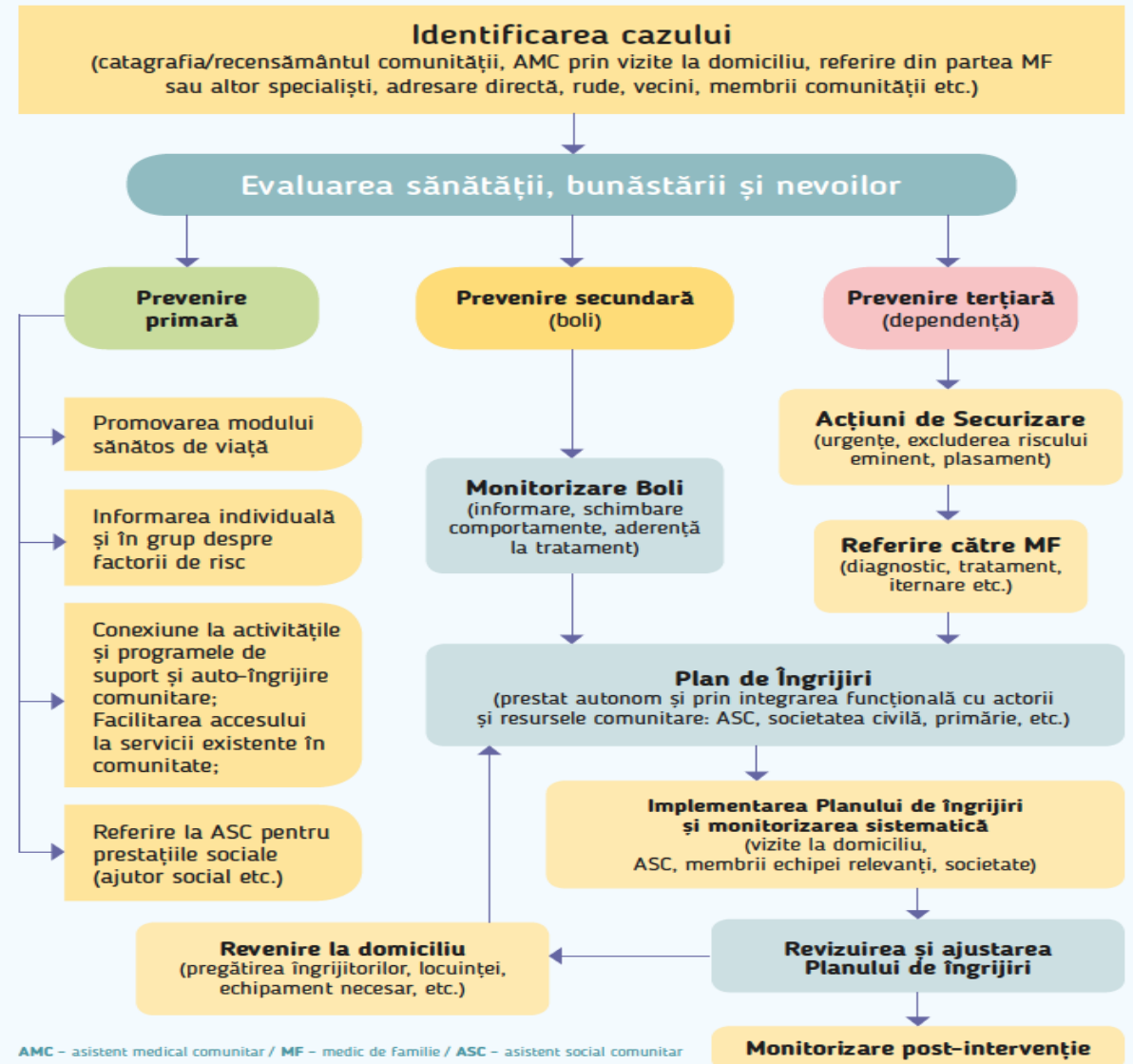
Instrumentul de activitate a AMC

CLARIFICĂ rolurile
specialiștilor din diferite
domenii.

SUSTINE planificarea
coordonarea asistenței.

ASIGURĂ „Asistența
potrivită, la timpul potrivit, în
locul potrivit, de către oameni
potrivii”.

Management de Caz pentru AMC

Formarea de bază, specializarea și educația medicală continuă

Formarea de bază în specialitatea AMC este reglementată :

- Profilul ocupațional al (Ordinul MSMPS nr.576 din 06.11.2018)
- Standardul de calificare pentru formarea inițială (Ordinul MECC nr.1171 din 18.12.2018)

Din totalul de 663 AMC, majoritatea (98%) sunt asistenți de medicină generală și numai 2% dintre asistenții medicali comunitari au urmat programul de specializare în AMC.

Instruirea continuă este organizată pentru AMC reprofile din asistente medicale de profil general, la nivel de Centru de Instruire Continuă a lucrătorilor medicali cu studii medii;

Facilitarea formării asistenților medicali cu studii superioare în cadrul USMF *Nicolae Testemițanu*:

- **2018-2022**, prima promoție de AMG 12 absolvenți, au fost deja absorbiți în sistemul de sănătate, la moment circa 63 de studenți sunt la deferire etape în procesul de formare.

Instruirea AMC pentru dezvoltarea abilităților profesionale

Evaluarea necesităților de instruire realizată cu suportul experților din România (2020)

Elaborarea 3 Module practice pentru formarea formatorilor și asistenților medicali comunitari (2020)

Formarea rețelei de 15 formatori naționali în AMC (2020)

Formarea a circa 646 de Asistenți medicali cu efort de AMC și 174 AMC din 28 raioane pilot ale PVS (2021-23)

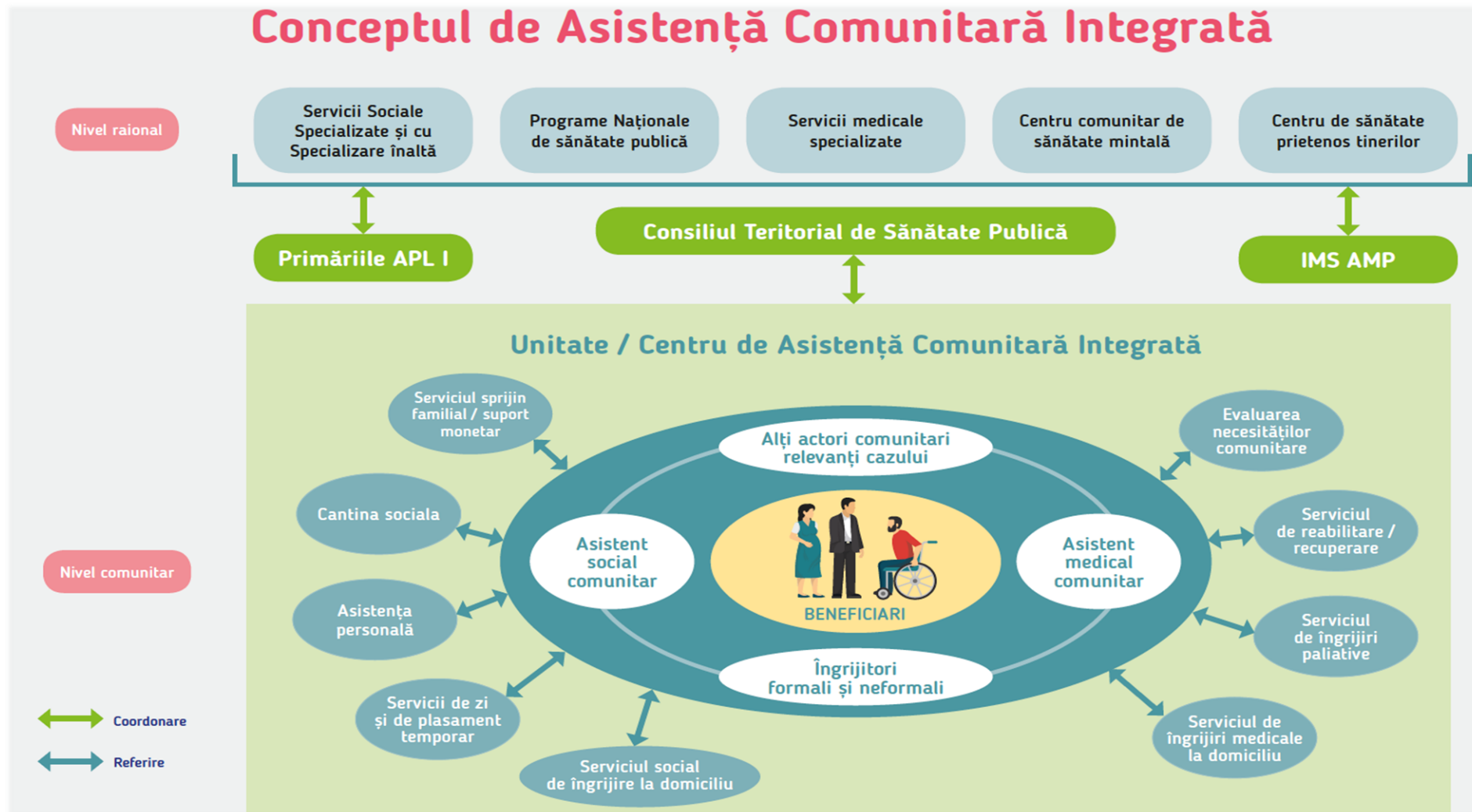
Consolidarea abilităților profesionale și rolul AMC în implementarea modelelor de asistență integrată în 10 raioane pilot ale PVS, pregătirea bazei pentru implementare în alte 10 raioane noi cu perspectiva de acoperire națională către 2024

Implicarea asistentului medical comunitar în contextul Asistenței Integrate la nivel de comunitate

- Nevoile persoanelor cu BNT inclusiv din grupurile vulnerabile, preponderent din mediul rural, creează o presiune în creștere asupra furnizorilor de servicii, cu predilecție din AMP și Asistență Socială (AS).
- Diferențele de structură și modul de activitate din AMP și AS sunt o provocare în colaborarea comună, iar intervențiile sunt realizate sectorial și uneori nu corespund beneficiului persoanei.
- În această situație, **activitatea AMC**, reprezentând o extindere a serviciilor de AMP ar putea fi una extrem de importantă în **consolidarea rețelei de suport comunitar**, prin furnizarea serviciilor de sănătate într-un mod integrat cu alți actori comunitari pentru beneficiu persoanelor cu (BNT) și necesități multiple.

Asistența comunitară integrată urmează oamenii, nu boala

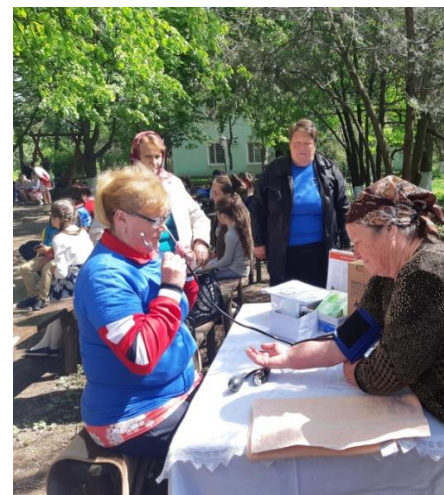
Contribuția PVS în reducerea poverii BNT la nivel comunitar

Informarea și sensibilizarea membrilor comunității:

- **factorii de risc pentru sănătate** cu distribuirea materialelor informaționale
- **necesitatea ajustării comportamentului** privind modul sănătos de viață și **monitorizarea BNT**
- **oportunitatea de a beneficia de servicii integrate**, inclusiv îngrijiri medicale, prestații și servicii sociale

Îmbunătățirea calității și accesului la servicii integrate:

- **fortificarea Oficiilor de Sănătate** cu echipament medical, tablete și imprimante pentru lucrul cu dosarele, elemente de mobilier
- **echiparea AMC și ASC** (truse medicale, echipament medical, birotică, genți etc.)
- **asigurarea mobilității echipelor comunitare** pentru efectuarea vizitelor la domiciliu în evaluarea comună și prestarea serviciilor

”.... pentru a face față acestor provocări este necesar să ne schimbăm Modul de Gândire de la cadrul conceptual actual de îngrijire a sănătății la unul nou, orientat spre prevenire în loc de reacție la o afecțiune, să îngrijească în loc să trateze și să ofere asistență continuă și integrată în loc de asistență episodică și fragmentată.”

Advantage JA, Managing Frailty, 2018

Determinarea, rolului Asistentului medical comunitar, ca element de bază în furnizarea integrată a serviciilor la nivel de comunitate, este un test pentru sistemul de Sănătate, ce presupune schimbarea accentului de pe acțiuni – pe rezultate în favoarea bunăstării persoanei

Vă mulțumesc mult pentru atenție!!!

Studiu de caz video: Rolul Asistentei medicale comunitare,

<https://u.pcloud.link/publink/show?code=XZimshXZYrikg8HcYqFTBO5el0SQaS1FRUIy>

www.viatasan.md

[e-mail: octavian.pascaru@viatasan.md](mailto:octavian.pascaru@viatasan.md)

www.viatasan.md

*Proiect
Viață Sănătoasă*
Reducerea poverii bolilor netransmisibile